

Priscilla Fairfield Bok, venedora de la Via Làctia (1896-1975, Estats Units)

Priscilla Fairfield no va parar fins aconseguir el seu somni d'estudiar les estrelles en una època en què ser dona suposava un obstacle afegit. Priscilla va treballar per poder pagar-se la Universitat de Boston, i els caps de setmana solia subornar el guàrdia perquè li deixés utilitzar el telescopi ubicat al sostre de la Universitat, telescopi que actualment porta el seu nom.

Va néixer l'any 1896 a un poblet de Massachusetts anomenat Littleton. Encara que no passaven dificultats econòmiques, la seva situació no era pròspera i per això va haver de treballar per pagar-se els estudis. Com a resultat de les seves observacions amb el telescopi de la Universitat que utilitzava gràcies a subornar el conserge, va escriure un article sobre taques solars que es va publicar a la revista *Popular Astronomy*.

Fairfield va dur a terme els seus estudis de graduada amb l'astrònom Campbell a l'Observatori Lick. Es va doctorar a la Universitat de Califòrnia i va començar a fer classes a l'Smith College, una institució per a dones. Allà va continuar amb les seves investigacions, però a causa de l'escassetat de recursos, va començar a freqüentar l'observatori astronòmic de Harvard. Allà feia les seves observacions i anàlisis al costat dels reconeguts astrònoms Hallow Shapley i Bertil Lindblad. Encara que no rebia ni fons ni sou de Harvard, molts dels seus articles sí es van publicar a la revista científica que publicava l'observatori.

El 1928, després de estalviar pel seu compte per al viatge, va acudir a l'assemblea de la Unió Astronòmica Internacional, a Leiden, on va conèixer el seu futur marit: Bart Bok. Es van casar al setembre de 1929, donant peu a una fructífera col·laboració científica i a dos fills, John i Joyce.

Priscilla i Bart van romandre 25 anys a Harvard, ell va anar ascendint ràpidament a diferents càrrecs dins el camp de l'astronomia però en canvi ella investigava sense ascendir ni cobrar. El seu matrimoni va marcar l'inici d'una estreta col·laboració científica que s'estendria al llarg de quatre dècades, de manera que és difícil i inútil separar els èxits d'ell dels d'ella. Van ser coautors de nombroses publicacions acadèmiques sobre cúmuls de galàxies, magnituds estel·lars, i l'estructura de la Via Làctia. A causa de la dedicació de la parella a la divulgació de l'astronomia, el diari *The Boston Globe* els va definir com "els venedors de la Via Làctia". L'obra més important escrita pels Bok és *La Via Làctia* (1941), un dels textos astronòmics més exitosos mai escrits.

El 1957 van emigrar a Austràlia, fugint de la Guerra Freda, des d'on veurien una porció del cel totalment diferent que els permetria ampliar les seves observacions. Van tornar a Estats Units el 1966.

El 1972 va patir un ictus que va anar deteriorant la seva salut. Bart va deixar el seu lloc com a vicepresident de la Unió Astronòmica Internacional el 1974 per dedicar-se totalment a ella. Priscilla va morir el 1974 d'un infart.